

HOMERJEVA GRČIJA: dorci so uničili mikensko kulturo in ljudi zaslužni. - temno obdobje. V mali aziji so grki pršli v stik z razbitimi kulturami vzhoda- dorska, jonska, eolska. Vladali Kralji ali bazilevsi, družini se je reklo oikos. Raje so slavno umrli, kot neslavno izgubili.

NASTAJANJE POLIS: majhna mestna država, kotint- najstarejši grški polis. Nastajali ob Vzpetinah (gor utrdba) in z združevanjem manjših držav. Vsak polis je bil: avtonomija- Notranje politična samostojnost, avtarkija- gospodarska samozadostnost, eleterija- Zunanje politična neodvisnost. O velikosti in ureditvi polisa je pisal Platon- ideal: 5000 tisoč Ljudi, vodili naj bi ga filozofi, branilci vojaki, delalci sužnji. Vladavine: monarhija, demokracija, Tiranija, aristokracija, oligarhija.

GRŠKA KOLONIJA: izseljevanje iz matične države. Prva- 8.-16. st. feničanska kolonija- Kartagina, ob afriški obali- Kirene in Naukris. Vzroki: rast št. Prebivalstva, malo rudovitne Zemlje, želja po večjem trgovanju in po novih avanturah, verska in politična nasprotja.

Način ustanavljanja: vprašanje delfske svečenike za dovoljenje, zberejo vodjo in člane odprave, S sabo vzamejo grško zemljo, ogenj in orožje. Posledice: pospešena trgovina med polisom in Kolonijo, prenašanje znanja in kulturnih dosežkov, povezava.

ŠPARTA: na Peleponezu, ustanovili dorci. Družba deljena na 3 sloje: špartiate- po rodu dorci (vojska, politika), perioiki- svobodni (kmetje, obrtniki, trgovci), heloti- brezpravni po rodu ahojci (sužnji). **ATENE:** na polotoku atika, rudnik srebra, marmor, пристanišče Pirej. V začetku monarhija, kralja stran in volil so 9 arhontov. delitev ljudi: evpadridi- bogati, demos- ljudstvo. 1. zakone- drakon. pomemben arhant je **Solon**: pestromernikovci, vitezi, zeugiti, teti= on razdeli na 4 file. Želel preprečiti naloge kmetov, omejiti bogate. pizistran: razdeli na: gorjanska stranka, poljanska stranka, obmorska stranka. skrbel za razvoj kmetije, obrti, keramike. **Klisten**: svet 500, razdelil je državo na 10 fil- iz vsake 50 ljudi. uvedel ostrarkizem- črepinska sodba. **periklej**: ustanovil afriško-delško pomorsko zvezo. **GRŠKO- PERZISKE VOJNE:** v mali aziji perzijci naletijo na grke, postavijo tirane, grki se uprejo in zmagajo. Bitke: maratonsko polje, soteska termopile, otok salamine, pri platajah, pri mikalah. **ŠIRJENJE MAK. DRŽAVE:** folk mešanca grkov, tračanov, ilirov. Ukvarjali so se s kmetištvo, gozdarstvom, rudarstvom. Filip 2. – širil mak. S podkupovanjem, vojsko. Premagal grke-338 v bitki pri haironeji. Makedonska taktika boja- falanga. po njem aleksander veliki. bitke: pri graniku, Issus, Gavgamelu.

GRŠKA KULTURA: pesništvo: pindar, sapfo, gledališče: grški pisci tragedij- ajshil, Sofoklej, evripid. Pisci komedij- aristofan, menander. kiparstvo: poliklet- kopjenosec, Miron- metalec diska, fidija- kip atene in zeusa. **Arhitektura:** jonski, dorski, korintski steber. **Keramika:** 2 načina poslikave- črno na beli in belo na črno. **Zgodovinopisje:** herodot- kjer je Potoval, tukidid- peleponeška vojna, ksenofon- nadaljevanje peleponeške vojne, polibij- 40 knjig, prihod grkov pod rimljane.

Filozofija: idealistična in materialistična, začetki v mali aziji, tales – glavna sestavina voda, heroklit- ogenj je kar se spreminja, demokrit- atom, pitagora- osnova števila. = k raziskovanju človeka. Največji f. klasičnega obdobja: sokrat- učil atenske mulce, platon – ustanovi akademijo, aristotel- filozofska šola ustanovi. **Znanost:** eratosten- ibseg zemlje, evklid- algoritm, arhimed- vzgon, aristarh. hipath- Teorija, da je središče sonce in se vrti okoli zemle. **Literarne zvrsti:** epi in mimos.- anton sovre- Prevajalec, kojetan gantar- še živi, prevajalec